

Projekti zbiranja hišnih in ledinskih imen na Gorenjskem

Klemen Klinar

Cobiss: 1.02

V zadnjih letih je na Gorenjskem potekalo in še poteka več projektov zbiranja hišnih in ledinskih imen. V njih ima najpomembnejšo vlogo Razvojna agencija Zgornje Gorenjske. Glavni namen zbiranja je ohranitev nesnovne kulturne dediščine, ki izginja, a se hkrati ob zbiranjih ustvarja tudi bogata zbirka dialektološkega gradiva. Prispevek prikazuje načine zbiranja in dozdajšnje rezultate, odnos domačinov in primer podatkovne zbirke zbrnega gradiva.

Ključne besede: hišna imena, ledinska imena, Gorenjska

Projects for collecting oconyms and microtoponyms in Upper Carniola

Several projects collecting oconyms and microtoponyms have been carried out in Upper Carniola in recent years. The Northwest Upper Carniolan Development Agency plays a vital role in this research. The main purpose of these projects is to preserve disappearing intangible cultural heritage and create an extensive collection of dialectology material. This article presents collection methods and the results to date, the attitude of the local people, and a sample database of the material collected.

Keywords: oconyms, microtoponyms, Upper Carniola

1 Uvod

V narečju rabljena hišna in ledinskega imena je potrebno obvarovati pred pozabo, saj so del bogate jezikovne in kulturne dediščine slovenskega podeželja (Klinar idr. 2012: 9). Zaradi spremenjenih družbenih razmer, deagrarizacije, mehanizacije kmetovanja in pogostejšega preseljevanja ljudi imena izginjajo v pozabo, poleg tega pa so še ohranjena imena izrazito podvržena vplivu knjižnega jezika in vplivov drugih slovenskih govorov in narečij.

2 Predstavitev projektov

2.1 LEADER – projekti zbiranja hišnih imen na Gorenjskem

Na Osrednjem in Zgornjem Gorenjskem deluje enotna Lokalna akcijska skupina Gorenjska košarica, ki s svojimi organi upravlja s sredstvi programa LEADER,

katerega namen je spodbujanje razvoja posameznih podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor (MKO 2013). Projekte delno sofinancirajo tudi občine, ki se odločijo za vključitev v projekt. V okviru navedenega programa že od leta 2009 poteka zbiranje hišnih imenih. Ker je mehanizem razdeljevanja sredstev osnovan na letnih razpisih, je zbiranje potekalo v treh ločenih projektih, ki pa jih združuje enaka metodologija in cilji, le geografska območja so vsako leto druga. Zaradi kratkotrajnosti projektov in omejenih razpoložljivih sredstev na razpisu zbiranja ne pokrijejo celotne občine hkrati, temveč le izbrana naselja ali krajevne skupnosti. Tako je bil v letih 2009–2010 izveden projekt *Kako se pri vas reče?*, v katerem je sodelovalo pet občin, v letih 2010–2011 je bil izveden projekt *Spoznajmo stara hišna imena*, ki se mu je pridružilo šest gorenjskih občin. Leta 2013 se je končal projekt *Nomen vulgare*, ki je vseboval zbiranje hišnih imen v kar dvanajstih občinah, v fazi prijave pa je tudi nadaljevanje projekta v osmih gorenjskih občinah. Upad števila udeleženih občin v zadnjem projektu je posledica dokončanja zbiranja v nekaterih občinah. Podrobnejši geografski prikaz obravnavanih naselij je prikazan v preglednici 1.

Preglednica 1: Pregled vključenih naselij po posameznih projektih zbiranja starih hišnih imen v gorenjskih občinah

Občina	Kako se pri vas reče? (projekt zaključen junija 2010)	Spoznajmo stara hišna imena (projekt zaključen decembra 2011)	Nomen vulgare (projekt zaključen decembra 2013)	Dediščina starih hišnih imen (projekt v fazi prijave)
Bled	Bodešče, Bohinjska Bela, Koritno, Kupljenik, Obrne, Ribno, Selo pri Bledu, Slamniki	Rečica pri Bledu (samostojna krajevna skupnost znotraj naselja Bled), Zasip	Bled	
Bohinj		Bohinjska Češnjica, Jereka, Podjelje, Srednja vas, Stara Fužina, Studor	Bohinjska Bistrica, Brod, Kamnje, Laški Rovt, Polje, Ravne v Bohinju, Ribčev Laz, Savica, Žlan	Bitnje, Gorjuše, Koprivnik v Bohinju, Lepence, Log v Bohinju, Nemški Rovt, Nomenj
Cerklje na Gorenjskem			Adergas, Ambrož pod Krvavcem, Apno, Češnjevček, Dvorje, Grad, Praprotna Polica, Pšata, Ravne, Sirdraž, Stiška vas, Sveti Lenart, Šenturška Gora, Štefanja Gora, Trata pri Velesovem, Velesovo	Cerkljanska Dobrava, Cerklje na Gorenjskem, Glinje, Lahovče, Poženik, Pšenična Polica, Spodnji Brnik, Šmartno, Vašca, Viševca, Vopovlje, Vrhovje, Zalog pri Cerkljah, Zgornji Brnik
Gorje	Mevkuž, Podhom, Poljšica pri Gorjah, Višelnica	Grabče, Krnica, Perniki, Radovna, Spodnje Laze, Zgornje Laze	Spodnje Gorje, Zgornje Gorje	

Jesenice			Blejska Dobrava, Hrušica, Javorniški Rovt, Koroška Bela, Planina pod Golico, Plavški Rovt, Potoki, Prihodi, Slovenski Javornik	
Jezerško			Spodnje Jezerško, Zgornje Jezerško	
Kranj			Babni Vrt, Čadovlje, Pangršica, Povelje, Trstenik, Žablje, Breg ob Savi, Jama, Mavčiče, Meja, Podreča, Praše	Čepulje, Jamnik, Javornik, Lavtarski Vrh, Nemilje, Njivica, Planica, Podblica, Pševo, Rakovica, Spodnja Besnica, Sveti Jošt nad Kranjem, Zabukovje, Zgornja Besnica
Kranjska Gora	Gozd Martuljek, Srednji Vrh	Podkoren, Rateče	Kranjska Gora, Log	Belca, Dovje, Mojstrana, Zgornja Radovna
Naklo			Bistrica, Gobovce, Podbrezje, Spodnje Duplje, Strahinj, Zadruga, Zgornje Duplje, Žeje	Cegelnica, Malo Naklo, Naklo, Okroglo, Polica
Preddvor		Bašelj, Breg ob Kokri, Kokra, Mače, Možjanca, Nova vas, Potoče, Tupaliče	Hraše, Hrib, Preddvor, Spodnja Bela, Srednja Bela, Zgornja Bela	
Radovljica	Begunje na Gorenjskem, Brda, Dvorska vas, Lancovo, Mlaka, Ravnica, Slatna, Spodnja Lipnica, Srednja vas, Vošče, Zadnja vas, Zapuže, Zgornja Lipnica, Zgoša		Brezje, Češnjica pri Kropi, Črnivec, Dobrava, Dobro Polje, Lipnica, Mišače, Noše, Ovsišje, Peračica, Podnart, Poljšica pri Podnartu, Prezrenje, Rovte, Spodnja Dobrava, Srednja Dobrava, Zaloše, Zgornja Dobrava	Brezovica, Globoko, Gorica, Hlebce, Hraše, Kamna Gorica, Kropa, Lesce, Ljubno, Mošnje, Nova vas pri Lescah, Otoče, Posavec, Praproše, Radovljica, Spodnji Otok, Studenčice, Vrbnje, Zgornji Otok
Šenčur			Hotemaže, Luže, Milje, Olševke, Srednja vas pri Šenčurju, Visoko	Prebačevo, Voglje, Voklo, Žerjavka
Tržič				Bistrica pri Tržiču, Brdo, Brezje pri Tržiču, Hudi Graben, Hudo, Hušica, Kovor, Leše, Loka, Paloviče, Popovo, Ročevnica, Vadiče, Visočje, Zvirče
Žirovnica	Breg, Moste, Selo pri Žirovnici, Zabreznica, Žirovnica	Breznica, Doslovče, Rodine, Smokuč, Vrba		

2.2 Projekt zbiranja hišnih in ledinskih imen na Gorenjskem in avstrijskem Koroškem

Na pobudo slovenskih organizacij na avstrijskem Koroškem, Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze je Razvojna agencija Zgornje Gorenjske pristopila k pripravi projekta Kulturni portal ledinskih in hišnih imen (s kratico FLU-LED). Drugi partner na slovenski strani je Gornjesavski muzej Jesenice. Projekt vsebuje popis hišnih in ledinskih imen v sedmih občinah na Gorenjskem in avstrijskem Koroškem. Na Gorenjskem je v projekt vključeno ozemlje občin Jesenice, Kranjska Gora in Trzič. Jedro projekta je vzpostavitev večjezičnega kulturnega spletnega portala, ki bo omogočal pregledovanje hišnih in ledinskih imen na interaktivnih zemljevidih, iskanje sorodnih imen ter avdio prikaz narečne izgovorjave zbranih hišnih in ledinskih imen. Spletni portal bo ob uredniškem pregledu omogočal dodajanje informacij s strani registriranih uporabnikov, s čimer se bo bogata zbirka imenoslovnega in narečjeslovnega gradiva bogatila in dopolnjevala. Poleg spletnega portala je v projektu predviden tudi tisk zemljevidov z vpisanimi hišnimi in ledinskimi imeni v poenostavljenem narečnem zapisu.

Projekt FLU-LED je financiran s strani Evropske unije preko programa Evropsko teritorialno sodelovanje, Operativni program Slovenija – Avstrija 2007–2013 in bo predvidoma končan do oktobra 2014. V času pisanja tega prispevka je bila v okviru projekta že izdana publikacija Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen, v teku pa so bila terenska zbiranja, ki so jih izvajali usposobljeni popisovalci.

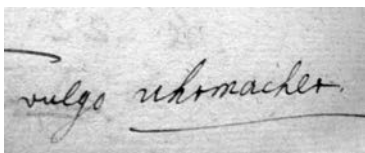
3 Metode zbiranja

V raziskovanjih je hišno ime opredeljeno kot zemljepisno ime, ki poimenuje naseljeno ali nenaseljeno hišo s hišno številko v naselju, ne pa tudi posameznih gospodarskih poslopij. V raziskavo so vključena tudi poimenovanja za samostojne in pomožne gospodarske objekte, ki niso del domačije (na primer žaga, mlin), ter za skupne vaške objekte (na primer župnišče, šola) (Klinar idr. 2012: 13).

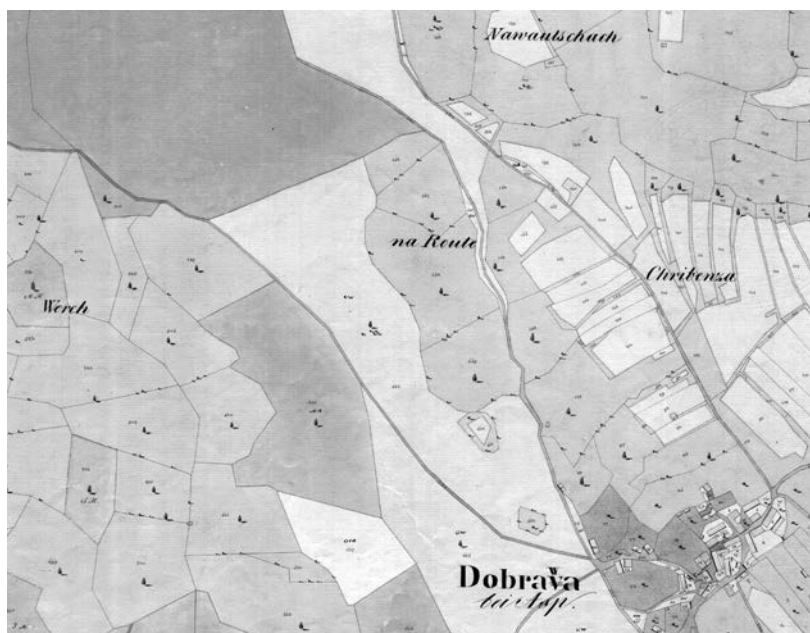
Zaradi natančnejše opredelitve hišnega imena se zbirajo samo imena, ki so v rabi vsaj od leta 1940 in so torej stara vsaj 70 let. Po drugi svetovni vojni sta se namreč na široko razmahnila deagrarizacija in urbanizacija podeželskih naselij (Klinar idr. 2012: 16), ki sta povzročili, da hišna imena ne nastajajo več na nekdanji, klasični način.

Ledinska imena spadajo med nenaselbinska zemljepisna lastna imena znotraj zemljepisnih imen v ožjem (toponimi) in širšem smislu (geonimi) ter poimenujejo dele zemeljskega površja za gojenje kulturnih rastlin, pridelovanje krme, pašo živine in rast gozda, vodne površine, vzpetine (gorska ledinska imena), poti in njihove dele ter orientacijske točke v pokrajini (Klinar idr. 2012: 13). Pri zbiranjih ledinskih imen so zabeležena tudi naselbinska imena (imena naselij ali delov naselij) v narečni obliki.

V obeh predstavljenih projektih zbiranje imen poteka na enak način. Osnovno načelo zbiranj je identifikacija hišnih in ledinskih imen v narečju v pisni in zvočni obliki. Pred terenskim delom so pregledani zgodovinski viri, ki sistematično navajajo hišna in ledinska imena. Med njimi sta najpomembnejša franciscejski kataster s svojimi načrti in spremljajočimi protokoli ter župnijske knjige, natančnejše statusi animarum. Hišna imena so kot kategorija »nomen vulgare« vpisana v župnijskih knjigah, ki so glede na župnijo nastajale v različnih obdobjih, vse pa v letih 1780–1950. Abecedni seznam lastnikov kot sestavni dokument franciscejskega katastra poleg navedbe imena lastnika običajno s pripisom »vulgo« navaja tudi hišno ime. Zapisi hišnih imenih v uradnih posvetnih in cerkvenih dokumentih pričajo, da so imela imena nekoč pomembnejšo vlogo. Franciscejski kataster je uporaben tudi kot vir ledinskih imen, saj so le-ta vpisana na načrtih katastra v merilu 1 : 2880 (v gorskih predelih tudi v merilu 1 : 5760). Za deželo Kranjsko franciscejski kataster datira v obdobje 1823–1869 (Arhiv RS).

Slika 1: Zapis hišnega imena *Par Úmaharjə* v vasi Adergas v župnijski knjigi iz obdobja 1789–1816 (vir: Status animarum Velesovo 1789–1816)

Slika 2: Izsek načrta franciscejskega katastra katastrske občine Blejska Dobrava, na katerem so vidna vpisana ledinska imena (vir: SI ARS 176, k. o. Blejska Dobrava, 1827).

Pregled pisnih virov je dobra podlaga za terensko delo, pri katerem je najpomembnejša izbira dobrih informatorjev. Praviloma so to domačini, ki vse življenje prebivajo v nekem kraju, govorijo pristno domače narečje ter poznajo domače življenjsko okolje in ljudi (Klinar idr. 2012: 19). Najboljši poznavalci imen so kmetje, pastirji, lovci in gozdarji (Čop 1983: 4). Ob vódenem pogovoru z informatorji se hišna imena pisno in zvočno dokumentira.

Pri evidentiranju imen so zbrane tudi neosnovne oblike imen, kot odgovori na vprašanja *kam?*, *kje?* in *od kod?*, pri hišnih imenih pa še obliki za nazivanje gospodarja in gospodinj ter svojilni pridevnik. Imena so beležena v poenostavljenem narečnem zapisu, ki predvideva tudi onaglaševanje imen in poleg znakov slovenske abecede predvideva še znak <ə> za polglasnik (*Pər Primožkə* 'Pri Primožku'), v koroških govorih tudi znak <ĳ> za grlni zapornik (<?> (npr. *Ĳališe* 'kališče') in znak <g> za zapis fonema /h/ (npr. [grábən] za 'graben'), ki se je razvil iz /g/ (Klinar idr. 2012: 47). S takšnim zapisom lahko dokumentiramo tudi narečne razlike, ki se pojavljajo znotraj gorenjske narečne skupine, in razlike glede na druga narečja, ki se pojavljajo na Gorenjskem.

Pri vseh zbiranjih Razvojna agencija Zgornje Gorenjske aktivno sodeluje z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, katerega strokovnjaki so sooblikovali metode zbiranja in spremljajo terensko popisovanje.

4 Rezultati

4.1 Rezultati v številkah

Glede na to, da zbiranje poteka v več ločenih projektih, a po enotni metodologiji, v pričujočem prispevku predstavljamo le vmesne rezultate in podajamo oceno končnih rezultatov.

Ker ima zbiranje hišnih imen daljšo tradicijo, je tudi količina zbranega gradiva na tem področju večja. V trinajstih občinah Gorenjske je bilo do decembra 2013 zbranih 5220 hišnih imen v 155 naseljih. Z dokončanjem vseh trenutno aktivnih projektov ocenjujemo, da bo število zbranih imen doseglo število 6000.

Z namenom obeležitve in ohranitve starih hišnih imen v okviru projektov, financiranih preko programa LEADER, izhaja zbirka, ki trenutno vsebuje 24 knjižic s hišnimi imeni in z njimi povezanimi zgodbami. Vsa zbrana hišna imena so uvrščena v spletni leksikon hišnih imen www.hisnaimena.si. Ti projekti vsebujejo tudi označitev domačij s tablami s hišnimi imeni, zapisanimi v poenostavljenem narečnem zapisu. Decembra 2013 je bilo označenih okoli 2700 domačij, vendar bo do konca leta 2014 število predvidoma naraslo na najmanj 3500.

Glede na stanje zbiranja ledinskih imen so bila do konca leta 2013 opravljena terenska zbiranja v katastrskih občinah Bistrica pri Trziču, Blejska Dobrava, Kovor, Kranjska Gora, Križe, Leše, Lom pod Storžičem, Senično, Zvirče in Žiganja vas, kjer je bilo zbranih okoli tisoč ledinskih imen.

Slika 3: Primer table s hišnim imenom v Mostah pri Žirovnici (foto: Klemen Klinar)

4.2 Odnos domačinov do dediščine hišnih in ledinskih imen

Poleg zbiranja hišnih in ledinskih imen je pomemben namen predstavljenih projektov tudi osveščanje splošne in strokovne javnosti o pomenu tovrstne kulturne dediščine. Že dejstvo, da so zbiranja sofinancirana iz programov Evropske unije, ki so namenjena ohranjanju podeželja in čezmejnemu sodelovanju, od izvajalcev zahteva, da k izvedbi projekta ne pristopa samo strogo strokovno, temveč v projekte aktivno vključi tudi lokalno prebivalstvo. Tako pri zbiranju hišnih imen v projektih programa LEADER vključujemo učence osnovnih šol, ki s terenskim zbiranjem zgodb o hišnih imenih spoznavajo to ljudsko izročilo, poleg tega pa pridobivajo komunikacijske veščine in krepijo čut za sodelovanje s starejšimi. V zbiranja so poleg izbranih informatorjev vključeni tudi vsi drugi domačini obravnavanih vasi, katerim se v obliki predavanj predstavi pomembnost ohranjanja hišnih imen in lokalnega narečnega govora nasploh.

Zbiranje je med domačini nasploh dobro sprejeto, saj se vsi zavedajo izgubljanja starih hišnih in ledinskih imen ter domačega narečnega govora. Domačini pri zapisovanju hišnih imen kot najpomembnejši merili izpostavljajo berljivost in domačnost, kar pa je zaradi specifičnih narečnih posebnosti včasih težko doseči. Zapisu hišnih imen v poenostavljenem narečnem zapisu se poseben poudarek daje tudi na že omenjenih srečanjih z domačini, kjer se na primeru njihovih domačih imen prikaže pomembnost:

- označitve mesta, dolžine in kakovosti naglasa (domačini med različno naglašena oblikama takoj prepoznajo edino pravo naglašeno obliko, ki je za nedomačine včasih nepričakovana in neobičajna, npr. *Pər Gašpérjə*, hišno ime na Šenturški Gori v občini Cerklje na Gorenjskem),
- uporabe polglasnika – polglasnik ə je uporabljen v poenostavljenem narečnem zapisu, pri čemer ga pri zapisu na tabli s hišnim imenom v položaju pred zvočniki ne zapisujemo (domačini prepoznajo pomembno razliko med pravo narečno obliko *Pər Ávžəkarjə* in oblikama brez polglasnika *Pər Ávžkarjə* ali z izvornim samoglasnikom *Pər Ávžekarjə*).

Odpor do nekaterih posebnosti poenostavljenega narečnega zapisa se izkaže tudi pri podajanju soglasij lastnikov za table s hišnimi imeni. Največkrat gre za nestrinjanje z oslabeo končnico *-u* v mestniku ednine moškega spola, ki na Zgornjem Gorenjskem oslabi v *-o*, na Osrednjem Gorenjskem pa v *-a*; drugi primeri so posebni. Po pogovoru z lastniki se takšne primere reši individualno in v večini primerov v korist pristne narečne oblike. Kljub nekaterim neobičajnim zapisom hišnih in ledinskih imen pa domačini najbolj ostro nasprotujejo zgodovinsko-etimološkemu knjiženju imen, saj se s poknjizenimi oblikami ne identificirajo.

Zelo dober odnos do nesovne kulturne dediščine imajo tudi tujci, ki predvsem v turističnih krajih (npr. okolica Bleda in Bohinj) kupujejo stare nepremičnine. Domačijo z navdušenjem in velikim zanimanjem za projekt označijo s hišnim imenom.

Glede na to, da zbiranja hišnih imen potekajo že od leta 2009, lahko od prvih označitev domačij že opazamo obujanje rabe hišnih imen v splošnem vaškem življenju. Na Osnovni šoli Gorje so učenci po vključitvi v projekt za oblikovanje vzdevkov za svoje vrstnike začeli uporabljati stara hišna imena.

5 Primeri zbranih podatkov

Po zaključenem terenskem delu so podatki shranjeni v enotne preglednice, ki poleg terenskih podatkov vsebujejo še zgodovinske podatke, podatke o lokaciji imena in tehnične informacije o popisu kot pomožni podatki za zbiratelja. V prispevku prikazujemo dele preglednic, ki vsebujejo ključne podatke o hišnih imenih. Zaradi velikega števila kategorij so prikazani le po trije primeri hišnih in ledinskih imen.

Preglednica 2: Primeri hišnih imen s popisnimi in spremljajočimi podatki

Občina	Jesenice	Kranjska Gora	Trzič
Naselje	Blejska Dobrava	Kranjska Gora	Leše
Naslov	Blejska Dobrava	Ulica dr. Josipa Tičarja	Leše
Hišna št.	108	10	7
Stara hišna št.	21	45	31
Katastrska občina	Blejska Dobrava	Kranjska Gora	Leše
Parcelna št.	1971/1	139/1	742
Kategorija	naseljena domačija	naseljena domačija	naseljena domačija
Katastrska občina zgodovinskega katastra	Dobrawa	Kronau	Leschach
Zapis hišnega imena v zgodovinskem katastru	Roschitz / Rošic	Smerliniek	Wessulnek
Letnik zgodovinskega katastra	1827 / 1868	1827	1827
Župnija	Zasip	Kranjska Gora	Leše

Zapis hišnega imena v župnijski knjigi		Semrinjek	Bezuljnik
Letnik župnijske knjige		1903	1875
Zapis hišnega imena v pisnem viru			Pri Bezulniku
Podatki o pisnem viru			Kocijan 2009
Osnovna narečna oblika hišnega imena	<i>Pər Rožič</i>	<i>Pər Smərinjəko</i>	<i>Pər Bzúlnek</i>
Poknjžena oblika hišnega imena	Pri Rožiču	Pri Smerinjeku	Pri Bzuljneku
Osnovna oblika družinskega imena	<i>Rožičov</i>	<i>Smərinjəkov</i>	<i>Bzúlənkov</i>
Nazivanje gospodarja	<i>Rôžəč</i>	<i>Smərinjək</i>	<i>Bzúlnek</i>
Nazivanje gospodinje	<i>Rožiška</i>	<i>Smərinjka</i>	<i>Bzúla</i>
Svojilni pridevnik	<i>Rožičov</i>	<i>Smərinjəkov</i>	<i>Bzúlənkov</i>
Kje sem (mestnik)?	<i>pər Rožič</i>	<i>pər Smərinjəko</i>	<i>pər Bzúlnek</i>
Kam grem (dajalnik)?	<i>h Rožičo</i>	<i>k Smərinjəko</i>	<i>h Bzúlnek</i>
Od kod grem (rodilnik)?	<i>od Rožiča</i>	<i>ad Smərinjəka</i>	<i>od Bzúlneka</i>
Izvor hišnega imena	domnevno iz priimka Rožič	<i>Smərinje</i> je po domače brinje, območje, kjer raste brin; domačija leži na območju ledine <i>Smərinje</i> , kjer je zelo slaba prst, zato je tam rasel samo brin	

Preglednica 3: Primeri ledinskih imen s popisnimi in spremljajočimi podatki

Občina	Jesenice	Kranjska Gora	Tržič
Katastrska občina	Blejska Dobrava	Kranjska Gora	Leše
Kratek opis	travnik	nekdanje območje senožeti	brezno
Kategorija	ledina	ledina	kraška depresija
Nekdanja prevladujoča raba tal	njiva	travnik	
Današnja prevladujoča raba tal	travnik	gozd	
Katastrska občina zgodovinskega katastra	Dobrawa	Kronau	Lescach
Zapis ledinskega imena v zgodovinskem katastru	Nawattschach / na vošah	Berloge / berloge	
Letnik zgodovinskega katastra	1827/1868	1827/1868	

Zapis ledinskega imena na zemljevidih	Na Ošah	Brlog	
Podatki o zemljevidu	Register zemljepisnih imen (REZI 5/10)	Register zemljepisnih imen (REZI 5/10)	
Osnovna narečna oblika ledinskega imena	<i>Vóše</i>	<i>Bərvóge</i>	<i>Snežénšca</i>
Poknjžena oblika ledinskega imena	Voše	Brlogi	Sneženščica
Kje sem (mestnik)?	<i>na Vóšah</i>	<i>na Bərvógəh</i>	<i>u Snežénšč</i>
Kam grem (dajalnik)?	<i>na Vóše</i>	<i>na Bərvóje</i>	<i>u Snežénšco</i>
Od kod grem (rodilnik)?	<i>z Vóš</i>	<i>z Bərvógov</i>	<i>s Snežénšce</i>
Izvor ledinskega imena	domnevno po drevesu jelši, ki se je razraščala na tem območju	domnevno po medvedjih brlogih	mrzla jama
Splošna raba besede	<i>vóša</i> = jelša	<i>bərvəh</i> = brlog	

Preglednice z ledinskimi imeni dopolnjujejo še delovni zemljevidi, na katerih so vrisana območja ledinskih imen oz. lokacije točkovnih pojavov.

6 Sklep

»Lokalni prebivalci nesnovno kulturno dediščino, preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino. Nesnovna kulturna dediščina jim zagotavlja občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti.« (Konvencija 2008) Del nesnovne kulturne dediščine predstavljajo tudi hišna in ledinska imena, ki so nosilci jezikovne, etnološke in zgodovinske dediščine. Predstavljeni projekti na strokovno enoten način zbirajo gradivo, po drugi strani s poljudnim pristopom prispevajo k osveščanju o pomenu imen in oživljanju njihove rabe v vsakdanjem življenju. Sodobni družbeni procesi na podeželju, kot sta deagrarizacija in suburbanizacija, povzročajo pozabljanje in izginjanje hišnih in ledinskih imen, čeprav so prav ta imena tista prvina domačije ali krajine, ki se ne spreminja in se je lahko drži več stoletij, ne glede na spremembo lastnika (v primeru hišnih imen) ali rabe tal (v primeru ledinskih imen).

Hišna in ledinska imena so tudi pomemben nosilec ohranjanja narečij in lokalnih govorov. Kljub opuščanju nekaterih značilnosti narečja se te v hišnih imenih ohranjajo, čeprav mlajše generacije narečne posebnosti govorov in narečij na Gorenjskem opuščajo (npr. protetični *v*, ki pa je v imenih še ohranjen, npr. *Pər Vóžbavto*, hišno ime v Kranjski Gori).

Projekti znotraj programa LEADER in projekt FLU-LED pa so zaradi regionalne narave žal omejeni na Gorenjsko in deloma avstrijsko Koroško, zato bi bila potrebna sorodna raziskava na ravni celotne države oz. celotnega slovenskega

etničnega ozemlja. Leta 2010 so bila slovenska hišna in ledinska imena kot dediščina uradno priznane avstrijske etnične manjšine sprejeta v Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine Avstrije (Piko-Rustia 2010: 15), v Sloveniji pa tovrstna kulturna dediščina še čaka na uradno priznanje.

Velika količina gradiva, zbranega v projektih Razvojnega centra Zgornje Gorenjske, pa predstavlja tudi bogato jezikoslovno zbirko podatkov, ki pomaga k nadaljnjim strokovnim obravnavam, pri čemer bi bila bržkone najbolj zanimiva etimološka analiza zbranih imen.

Viri in literatura

- Arhiv RS = Arhiv Republike Slovenije (<http://www.arhiv.gov.si/>, 26. 4. 2013).
- Čop 1983 = Dušan Čop, *Imenoslovje zgornjesavskih dolin: disertacija*, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1983.
- Klinar idr. 2012 = Klemen Klinar – Jožica Škofic – Matej Šekli – Martina Piko-Rustia, *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen: projekt FLU-LED v okviru Operativnega programa Slovenija–Avstrija 2007–2013*, Jesenice: Gornjesavski muzej Jesenice, 2012.
- Kocijan 2009 = Jože Kocijan, *Kronika vasi Leše pri Trziču*, Trzič: Tržiški muzej, 2009.
- Konvencija 2008 = Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine, *Uradni list RS* 1/2008 (<http://www.uradni-list.si>, 30. 4. 2013).
- MKO 2013 = Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, <http://www.mko.gov.si> (26. 4. 2013).
- Piko-Rustia 2010 = Martina Piko-Rustia, Slovenska ledinska in hišna imena »po Unesco«, *Novice: slovenski tednik za Koroško* 2010, št. 24 (18. 6.), 15.
- SI ARS 176 = Arhiv Republike Slovenije, *AS 176 (Franciscejski kataster za Kranjsko)*, k. o. *Blejska Dobrava*, 1827.
- Status animarum Velesovo 1789–1816 = Nadškofijski arhiv Ljubljana, *Status animarum Velesovo*, 1789–1816.

Projects for collecting oeconyms and microtoponyms in Upper Carniola

Summary

Due to the urbanization and abandonment of farming in the countryside, oeconyms and microtoponyms are slipping into oblivion and losing their original dialect forms due to the influence of the standard language and neighboring local dialects. However, the preservation of oeconyms and microtoponyms as the bearers of intangible cultural heritage is important in order to preserve regional or even local identity. In 2009, the Northwest Upper Carniolan Development Agency began systematically collecting oeconyms in Upper Carniola as part of projects financed by the LEADER EU program and by the participating municipalities. Later on, this was accompanied by collecting microtoponyms as part of the project “Cultural Portal of Microtoponyms and Oeconyms” (FLU-LED), which is being carried out in Upper Carniola and Austrian Carinthia as part of the 2007–2013 Slovenia-Austria Operational Program. As part of projects that have either already been completed or are still in progress, more than 5,200 oeconyms have been collected in 155 settlements in Upper Carniola and more than 1000 microtoponyms in ten cadastral districts. These numbers are far from final because collection is still underway. The names are collected in written and audio form as well as the non-base form in the dialect, which allows further analyses by dialectologists, etymologists, and other experts.

The importance of preserving oeconyms and microtoponyms is also testified to by the positive responses by the local people, who take part in the collection projects with great interest. In addition, raising awareness about the meaning of these names preserves and even revives their use in the locals’ everyday lives, which ensures their transfer to younger people and future preservation.